

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

22.04.2025 nr 83

Kultuurimälestiseks olemise lõpetamine

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 6 ja lg 2 alusel:

1. Lõpetan järgmiste kunstimälestiste kultuurimälestiseks olemise:
 - 1.1. Ikoon "Kõikide Kurbade Rõõmu Jumalaema", 19/20.saj. (metall) (kultuurimälestiste registri nr 21652, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.2. Ikoon "Nikolai Imetegija", 19.saj. II pool (tempera, puit) (kultuurimälestiste registri nr 21653, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.3. Ikoon "Maarja kuulutus kolme pühakuga", 19/20.saj. (tempera, puit) (kultuurimälestiste registri nr 21655, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.4. Ikoon "Kristuse ristimine", 20.saj. I pool (segatehnika, puit) (kultuurimälestiste registri nr 21671, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.5. Ikoon "Kristuse ristimine", M. Solntsev, 20.saj. II pool (segatehnika, puit) (kultuurimälestiste registri nr 21677, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.6. Ikoon "Kristuse templisse toomine", M. Solntsev, 20.saj. II pool (segatehnika, puit) (kultuurimälestiste registri nr 21678, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.7. Rist, 20.saj. I pool (metall) (kultuurimälestiste registri nr 21686, asukoht Piirissaare vanausuliste palvela);
 - 1.8. Ikoon "Evangelist Johannes" ikonostaasi väravatel, 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22913, asukoht Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku (edaspidi MPEÕK) Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
 - 1.9. Ikoon "Evangelist Markus" ikonostaasi väravatel, 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22915, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
 - 1.10. Ikoon "Jumalaema" ikonostaasi väravatel, 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22916, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
 - 1.11. Ikoon "Peaingel Gabriel" ikonostaasi väravatel, 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22917, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
 - 1.12. Ikoon "Aleksander Nevski" ikonostaasil, 19.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22918, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
 - 1.13. Ikoon "Esidiakon Stefanos" ikonostaasil, 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22919, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);

- 1.14. Ikoon "Evangelist Luukas" ikonostaasi väravatel, 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22920, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.15. Ikoon "Apostel Paulus ja püha Anastassia", 19/20.saj. (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22925, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.16. Ikoon "Egiptuse vaga Maria", 19.saj. II pool (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22928, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.17. Ikoon "Kaasani Jumalaema", 19.saj. I pool (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22934, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.18. Ikoon "Kaasani Jumalaema", 19.saj. I pool (õli, puit, messing, hõbetatud) (kultuurimälestiste registri nr 22935, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.19. Ikoon "Kristuse templisse toomine", 19.saj. II pool (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 22940, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.20. Ikoon "Kõikide Kurbade Rõõmu Jumalaema", 19.saj. II pool (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22942, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.21. Ikoon "Taevaminemine", 19.saj. II pool (õli, puit) (kultuurimälestiste registri nr 22953, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.22. Evangeelium (talituste), Moskva 1889 (trükis, messingkate) (kultuurimälestiste registri nr 22968, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.23. Ripplamp, 19/20.saj. (messing) (kultuurimälestiste registri nr 22984, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.24. Ripplamp, 20.saj. I pool (messing) (kultuurimälestiste registri nr 22985, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.25. Rist (aujärjetagune), 19.saj. II pool (plekk, õlivärv) (kultuurimälestiste registri nr 22989, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.26. Tornikell, 20.saj. I pool (pronks) (kultuurimälestiste registri nr 22992, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.27. Tornikell, Orlovi tehas, 1900 (pronks) (kultuurimälestiste registri nr 22993, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.28. Ikoon "Kaasani Jumalaema", 20.saj. I pool (tempera, puit, hõbe) (kultuurimälestiste registri nr 23005, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63);
- 1.29. Ikoon "Kristus-kõigevalitseja", 19.saj. II pool (hõbe) (kultuurimälestiste registri nr 23017, asukoht MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik, Vabaduse 63).

2. Tunnistan kehtetuks:

- 2.1. kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktid 495-496, 498, 514, 520-521, 529;
- 2.2. kultuuriministri 01.03.1999 määruse nr 6 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktid 1, 3-8, 13, 16, 22-23, 28, 30, 41, 56, 72-73, 77, 80-81, 93, 105.

Muinsuskaitseametil kanda mälestiseks olemise lõpetamised kultuurimälestiste registrisse ja ajakohastada andmed riigi maakatastris ning teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele.

Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avaldamisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras.

I. Asjaolud

- 1.1. 16.05.2016 põles Piirissaare vanausuliste palvela hoone. Palvelas sees olnud kunstimälestised päästeti osaliselt koguduse liikmete poolt ja hoiustati põlengujärgselt Piirissaare jäätmejaamas. Tulekahjus hävis seitse kunstimälestist (kultuurimälestiste registri nr 21652, 21653, 21655, 21671, 21677, 21678, 21686), mida ei olnud võimalik tuvastada põlengujärgsel päeval ega hiljem paikvaatlusi (01.06.2016, 10.06.2016) tehes Muinsuskaitseameti esindajate ja omaniku esindaja poolt.
- 1.2. Käskkirjas nimetatud Piirissaare vanausuliste palvela hoones asunud kunstimälestised tunnistati kultuurimälestisteks 18.05.1998 kultuuriministri määrusega nr 14.
- 1.3. 2024. aastal koondas Muinsuskaitseamet kokku 16.05.2016 palvela põlengus hävinenud kunstimälestiste andmed ja mitmete paikvaatluste ning ärakuulamiste (01.06.2016, 10.06.2016) käigus tuvastas Muinsuskaitseamet seitse kultuurimälestist, mis hävinesid tulekahjus.
- 1.4. 14.02.2021 põles MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirik. Tulekahjus hävinesid kunstimälestised, mis asusid altariruumis (kultuurimälestiste registri nr 22968, 22984, 22985, 22989) ja ikonostaasil (kultuurimälestiste registri nr 22913, 22915, 22916, 22917, 22918, 22919, 22920, 22925, 22928, 22934, 22935, 22940, 22942, 22953, 23005, 23017).
- 1.5. 17.06.2021 põles kirik taaskord ja hävinesid tornikellad (kultuurimälestiste registri nr 22992, 22993).
- 1.6. Käskkirjas nimetatud MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kirikus asunud kunstimälestised tunnistati kultuurimälestisteks 01.03.1999 kultuuriministri määrusega nr 6.
- 1.7. 2024. aastal koondas Muinsuskaitseamet kokku 14.02.2021 ja 17.06.2021 kiriku põlengus hävinenud kunstimälestiste andmed ja mitmete paikvaatluste ning ärakuulamiste (14.02.2021, 16.02.2021, 17.06.2021, 09.12.2021, 27.01.2023, 14.08.2024) käigus tuvastas Muinsuskaitseamet 22 kultuurimälestist, mis hävinesid tulekahjus.

II. Kultuurimälestiseks olemise lõpetamise põhjendus

- 2.1 Mälestiseks olemise võib lõpetada, kui mälestis on hävinud ja selle taastamine ei ole põhjendatud (MuKS § 20 lg 1 p 6). Hävitatud või rikutud mälestis taastatakse, kui see on asjaolusid arvestades põhjendatud (MuKS § 39 lg 1).
- 2.2 Mälestised kultuurimälestiste registri numbritega 21652, 21653, 21655, 21671, 21677, 21678, 21686 on Piirissaare vanausuliste palvela põlengu käigus 16.05.2016 hävinenud ning nende taastamisel ei ole koopiade kaitsmine riikliku kultuurimälestisena põhjendatud.
- 2.3 Mälestised kultuurimälestiste registri numbritega 22913, 22915, 22916, 22917, 22918, 22919, 22920, 22925, 22928, 22934, 22935, 22940, 22942, 22953, 22968, 22984, 22985, 22989, 22992, 22993, 23005, 23017 on hävinenud MPEÕK Narva-Jõesuu Jumalaema Kaasani Ikooni kiriku põlengu käigus 14.02.2021 ja 17.06.2021 ning nende taastamisel ei ole koopiade kaitsmine riikliku kultuurimälestisena põhjendatud.

III. Menetlusosaliste ja Muinsuskaitse Nõukogu arvamus

- 3.1. Muinsuskaitseamet algatas kultuurimälestiste lõpetamise menetluse ning edastas 27.11.2024 käskkirja eelnõu tutvumiseks kohalikele omavalitsustele ning mälestise omanikele. Tähtaeg arvamuste ja ettepanekute esitamiseks oli 14 päeva ehk kuni 12.12.2024.
- 3.2. Mälestiste lõpetamise ettepanekule esitati Piirissaare koguduse esindaja poolt ettepanek mitte lõpetada kolme (kultuurimälestiste registri nr 21679, 21687, 21741) Piirissaares asunud kunstimälestise kultuurimälestiseks olemine, kuna mälestised võivad olla säilinud, kuna põlengule eelnevalt ei asunud need mälestised koguduse esindajale teadaolevalt palvelas. Muinsuskaitseamet nõustus ettepanekuga ja jättis käskkirjast välja nimetatud kolm kunstimälestist.
- 3.3. Muinsuskaitse Nõukogu tutvus eelnõuga 01.04.2025 toimunud nõukogu koosolekul ja otsustas ettepanekut toetada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga